

10 Röstningen på den egentliga valdagen

Innehåll

10.1	Tider och röstningsställen på valdagen	2
10.2	Rätt att rösta på röstningsstället på valdagen.....	2
10.3	Valnämnd och valbiträden	3
	10.3.1 Valnämndens beslutsförhet.....	3
	10.3.2 Jäv.....	3
	10.3.3 Förande av protokoll.....	4
10.4	Förhandsmeddelande om tidpunkten för valet.....	5
10.5	Valmaterial och utrustning.....	5
10.6	Arrangemangen på röstningsstället.....	6
	10.6.1 Ordningen på röstningsstället	6
	10.6.2 Sammanställning av kandidatlistor	7
	10.6.3 Vägvisning till och på röstningsstället	7
	10.6.4 Arrangemangen i lokalerna.....	7
	10.6.5 Fotografering eller filmning på röstningsstället.....	8
	10.6.6 Röstandes sällskapsdjur	8
10.7	Biträdande av röstande	9
10.8	Valförrättningen	9

10.8.1 Inledande av röstningen och röstningstiden.....	9
10.8.2 Valförrättningens förlopp	11
10.9 Avslutande av valförrättningen.....	16

10.1 Tider och röstningsställen på valdagen

Församlingsval inleds den tredje söndagen i november, 15.11, efter avslutad gudstjänst, dock **senast klockan 11, och avslutas samma dag klockan 20.** (KO 9:1)

Om församlingen inte är indelad i röstningsområden kan det finnas endast ett röstningsställe på valdagen. **Ambulerande röstningsställen ska alltså inte ordnas.** En församling som är indelad i röstningsområden har en vallokal per röstningsområde.

Valnämnden har genom kungörelse meddelat på förhand var man kan rösta och vilken tid valförrättningen inleds. (KO 9:35,1 (se kapitel 1.4)

10.2 Rätt att rösta på röstningsstället på valdagen

En röstberättigad får rösta endast på röstningsstället i den församling i vars förteckning över röstberättigade han eller hon finns antecknad som röstberättigad. Om en röstberättigad har röstat på förhand och detta har antecknats i förteckningen över röstberättigade, får han eller hon inte längre rösta på valdagen.

Om församlingens område har indelats i röstningsområden får en röstberättigad församlingsmedlem rösta endast på röstningsstället i sitt eget röstningsområde, där medlemmen är införd i förteckningen över röstberättigade. Information om röstningsstället ges på meddelandekortet.

10.3 Valnämnd och valbiträden

Röstningen på valdagen förrättas av en valnämnd som ska tillsättas senast i maj under valåret. På röstningsstället ska dessutom finnas ett eller flera valbiträden som valnämnden utsett. Biträdena ska ha behöriga kännetecken och på begäran av en röstande ska de hjälpa honom eller henne att göra anteckningen på röstsedel. (KO 9:36,3) För valbiträden gäller samma jävbestämmelser som för medlemmar i valnämnden.

10.3.1 Valnämndens beslutsförhet

Valnämndens ordförande ska se till att nämnden är beslutsför när röstningen inleds och i alla dess olika skeden. Nämnden är beslutsför när mer än hälften av medlemmarna är närvarande vid sammanträdet. (KL 10:15,1) Ett biträde som utsetts av valnämnden kan inte samtidigt vara medlem i valnämnden. En beslutsför sammansättning ska ha en ordförande eller vice ordförande. Om det uppstår en situation där både ordföranden och vice ordföranden tillfälligt är frånvarande eller jäviga, väljer den beslutföra valnämnden inom sig en tillfällig ordförande.

Om det har beslutats att församlingens område delas in i röstningsområden och valnämnden har delats in i sektioner, är en sektion beslutsför då den består av tre medlemmar. (KL 9:16,2).

10.3.2 Jäv

Med jäv avses en situation där en opartisk behandling kan äventyras på grund av förhållandet mellan handläggaren och det ärende som behandlas eller en part i ärendet. I mån av möjlighet ska risken för jäv beaktas redan vid valet av medlemmar till valnämnden. En jävig person får varken delta i behandlingen av ärendet eller vara närvarande vid behandlingen.

I fråga om jäv för förtroendevalda såsom valnämndsmedlemmar samt för tjänsteinnehavare gäller enligt 10 kap. 11 § 3 mom. i kyrkolagen det som bestäms i förvaltningslagen (434/2003).

En medlem i valnämnden är jävig att delta i beslutsfattandet i ett sådant ärende i valnämnden som berör medlemmen själv eller hans eller hennes närstående eller som annars utgör grund för jäv enligt 28 § i förvaltningslagen. En sådan person kan enligt valbestämmelserna inte vara medlem i valnämnden. Om en valnämndsmedlem är grundande medlem i en valmansförening som ställt upp kandidater i samma församling, kan medlemmen inte delta i beslutsfattandet till exempel om att **förkasta röstsedlar, bestämma valresultatet** eller **fastställa valresultatet**.

Enligt 29 § i förvaltningslagen är det organet i fråga som beslutar om jäv för ledamöter och föredragande i ett kollegialt organ. Ett kollegialt organ beslutar också om huruvida någon annan som har rätt att närvara är jävig. En ledamot och en föredragande får delta i behandlingen av en fråga om sitt jäv endast om organet inte är beslutsfört utan ledamoten eller föredraganden, och en ojävig person inte kan fås i stället för honom eller henne utan avsevärt dröjsmål.

10.3.3 Förande av protokoll

På varje röstningsställe ska föras protokoll där det antecknas hur röstningen fortlöper. Protokollen från de olika röstningsställena fogas till valnämndens protokoll, i vilket valresultatet antecknas och till vilket en besvärsanvisning fogas. Protokollet undertecknas av ordföranden och sekreteraren. I en sektion ska protokollet undertecknas av ordföranden och sekreteraren och en närvarande medlem. (KO 9:42)

Valnämnden och dess sektioner ska utse en av sina medlemmar till att föra protokoll över röstningen på valdagen. Protokollet ska upprättas med noggrannhet. Blyertspenna bör inte användas.

10.4 Förhandsmeddelande om tidpunkten för valet

Valnämnden, eller i kyrkliga samfälligheter centralvalnämnden (om en sådan utsetts), ska meddela om valet genom en kungörelse där tidpunkten då valet inleds och avslutas anges, samt röstningsstället eller röstningsställena, om församlingen är indelad i röstningsområden. Kungörelsen ska publiceras i det allmänna datanätet och vid behov anslås på församlingens anslagstavla, senast åtta dagar före valdagen dvs. senast **7.11.2026**. Dessutom ska kungörelsen publiceras i en tidning senast fem dagar före valdagen, dvs. senast **10.11.2026**. (KO 9:35)

10.5 Valmaterial och utrustning

Valnämnden ska se till att det för valet finns en adekvat lokal, valurna, utrustning och redskap samt ett tillräckligt antal röstsedlar.

Valnämnden ska i god tid innan röstningen inleds på valdagen kontrollera att åtminstone följande valmaterial och utrustning finns på röstningsstället:

- 1) Förteckning över röstberättigade
- 2) Röstsedlar – vita, och i kyrkliga samfälligheter även orangefärgade
- 3) Sammanställningar av församlingens kandidatlistor, som ska sättas upp på insidan av valbåset samt i vallokalen och väntrummen så att de röstande kan se dem. Sammanställningarna ska dock inte sättas upp på ytterväggen av valbåset.
- 4) Valprotokollsblanketter och anteckningsmaterial som behövs för protokollföringen.
- 5) Valstämpel med stämpeldyna. Som valstämpel används församlingens stämpel.
- 6) Förseglingsmaterial för försegling av valurnan och förteckningen över röstberättigade

- 7) Valbås i vilka anteckningen på röstsedelns ska göras. Valbåsen ska vara sådana att valhemligheten säkert bevaras. I fråga om tillgänglighet, se 3.4 och 10.6.4.
- 8) En valurna i vilka röstsedlarna ska läggas
- 9) Pennor, med vilka de röstande ska göra anteckningen på sin röstsedel. Pennorna kan vara av vilken typ som helst, till exempel kulspetspennor eller blyertspennor. Pennan ska lämna ett tydligt spår som kan urskiljas på röstsedelns och som man inte lätt får bort. Den röstande ska dock inte ha tillgång till sådana pennor som gör att anteckningen lätt syns genom röstsedelns och således äventyrar valhemligheten (till exempel tuschpennor).
- 10) Bröstrålar, armbindlar eller andra kännetecken för valbiträdena
- 11) Arbetsbord och stolar för valnämndens medlemmar
- 12) Annan utrustning, såsom förstoringsglas eller läsglasögon, tejp, reservpennor, pennvässare, anteckningsmaterial, häftstift osv.

10.6 Arrangemangen på röstningsstället

10.6.1 Ordningen på röstningsstället

Valnämnden ska se till att röstningsstället hålls i klanderfri ordning och att röstningen löper utan störningar. De närvarande ska följa de föreskrifter som valnämnden meddelar för att ordningen ska kunna upprätthållas och röstningen löpa störningsfritt.

Valnämnden ska i synnerhet övervaka att inga tal hålls på röstningsstället eller i dess omedelbara närhet och att inga tryckta eller skriftliga uppmaningar anslås offentligt eller delas ut. Minimivillkor för försök till påverkan är att det sker utom hör- och synhåll från röstningsstället eller den väg som direkt leder dit. Valnämnden ska också se till att ingen på röstningsstället på något sätt påverkar eller försöker påverka de röstandes valfrihet. Vid valförrättningen är diskussion inte tillåten. (KL 9:21, KO 9:37,3)

Valnämnden kan också vid behov kalla in ytterligare personal för att trygga att röstningen kan löpa störningsfritt. I allmänhet kan valnämnden ändå själv vidta alla nödvändiga åtgärder som krävs för att säkerställa en störningsfri röstning.

10.6.2 Sammanställning av kandidatlistor

På varje röstningsställe ska i väntrummen och i valbåsen en tryckt sammanställning av kandidatlistorna för kyrkofullmäktige eller en sammanställning av kandidatlistorna för gemensamma kyrkofullmäktige och för församlingsrådet finnas synligt uppsatta. (KO 9:36,2).

10.6.3 Vägvisning till och på röstningsstället

Tydlig vägvisning till röstningsstället ska ordnas till exempel med hjälp av gatupratare och andra skyltar. Även inne i vallokalen ska nödvändiga skyltar ordnas. På dörren till vallokalen ska det finnas ett meddelande om röstningstiden. I själva vallokalen kan man också placera skyltar för att göra det lättare för väljarna att se vilken väg man ska gå.

10.6.4 Arrangemangen i lokalerna

Lokalerna på röstningsstället ska vara sådana att de röstande kan göra sin anteckning på röstsedeln med bevarad valhemlighet. Valbåset eller något annat motsvarande utrymme ska vara sådant att den röstande kan fylla i sin röstsedel i lugn och ro utan att bli iakttagen. Ett valbås eller utrymme får till exempel inte placeras så att den röstande måste gå bakom de övriga båsen eller utrymmena för att nå fram till det. Bakom röstningsbåset får inte heller finnas en allmän passage, fönster i gatunivå eller t.ex. övervakningskameror. (KL9:21) Röstningsplatsen ska också ha tillräckligt bra belysning.

Tillgänglighet

Röstningsstället ska i mån av möjlighet placeras i en sådan lokal i byggnaden att också personer med begränsad rörelse- eller funktionsförmåga kan ta sig dit. Vid valet av röstningsställe ska man se till att det är tillgängligt för personer som har funktionsnedsättning eller använder sig av hjälpmedel som till exempel rullstol.

Det ska också finnas ett valbås eller annat utrymme där man ryms in med rullstol eller rollator. Ett fristående skrivunderlag med skärm som placeras i famnen är enligt riksdagens justitieombudsman inte tillräckligt för att trygga valhemligheten. (Se också anvisning 3.4)

Övriga arrangemang

Byggnaden ska vara brandsäker. Utrymningsvägarna ska hållas fria från hinder, och skyltar för utrymningsvägar får inte täckas.

10.6.5 Fotografering eller filmning på röstningsstället

Det kan hända att representanter för medier eller enskilda röstande ber att få fotografera eller filma röstningen på något röstningsställe. Valnämnden ska i varje enskilt fall separat bedöma huruvida fotografering eller filmning kan tillåtas. Dokumenteringen får i inget avseende äventyra vare sig valhemligheten eller ordningen på röstningsstället.

10.6.6 Röstandes sällskapsdjur

Allergi- och astmaförbundet r.f. har föreslagit att inga djur får tas in i lokaler där allmänna val förrättas, av med undantag av ledarhundar för blinda röstande och assistanshundar för rörelsehindrade. På så sätt kan man hindra att djurepitel sprids i de allmänna lokalerna och att röstande och valförrättare som är allergiska för djur får förvärrade symptom. Valnämnden bör ta detta i beaktande på ett ändamålsenligt sätt.

10.7 Biträdande av röstande

Personer vilkas förmåga att fylla i röstsedeln är väsentligt försvagad får också ta hjälp av en person efter eget val som kan hjälpa dem att göra anteckningen på röstsedeln. På den röstandes begäran ska också ett valbiträde eller en medlem av valnämnden bistå honom eller henne vid röstningen. (KO 9:24,3). Valnämnden ska utreda namnet på ett sådant biträde och anteckna det i valprotokollet.

Under den tid som en medlem eller ersättare anlitas som valbiträde fungerar personen alltså inte som valnämndsmedlem. Det ska i så fall säkerställas att valnämnden är beslutsför under hela röstningstiden på valdagen.

En kandidat eller en kandidats make eller maka, barn, syskon eller föräldrar kan inte assistera med att göra anteckningen på röstsedeln. Med make eller maka avses äkta makar samt personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i registrerat partnerskap med kandidaten. (KO 9:19,2).

Biträdet är skyldigt att samvetsgrant iaktta den röstandes vilja samt hemlighålla det som han eller hon fått veta i samband med röstningen. Biträdet får under inga omständigheter rekommendera att den röstande ska rösta på en viss kandidat.

10.8 Valförrättningen

10.8.1 Inledande av röstningen och röstningstiden

Tiden för valförrättningen

Församlingsvalet inleds söndagen den 15.11 efter avslutad gudstjänst, dock senast klockan 11, och avslutas samma dag klockan 15. (KO 9:1,1)

Valnämnden har genom kungörelse meddelat på förhand vilken tid valförrättningen inleds. Valnämndens ordförande, valnämndsmedlemmarna och de biträden som valnämnden utsett ska undantagslöst komma till röstningsstället i så god tid att valförrättningen kan inledas fullskaligt vid den angivna tidpunkten.

Valnämndens ordförande ska se till att nämnden är beslutsför när valförrättningen inleds och i alla dess olika skeden. Ett biträde som utsetts av valnämnden är inte samtidigt medlem i valnämnden.

Röstningen på valdagen får i regel inte avbrytas före kl. 20. Röstningen kan dock fortsätta efter denna tidpunkt, eftersom alla de röstande som anlänt före klockan 20 och väntar på att få rösta ska få göra det innan valförrättningen avslutas. Väntrummet ska stängas klockan 20 så att allmänheten inte längre kommer in dit. Röstande som är närvarande ska informeras om stängningen på förhand. (KO 9:40)

Valnämnden ska i synnerhet se till att valhemligheten bevaras i alla skeden av valförrättningen.

Röstningen inleds och valurnan förseglas

KO 9:37

När röstningen inleds på valdagen ska valnämndens ordförande eller vice ordförande

- 1) förklara att valförrättningen inleds
- 2) meddela vilka val som förrättas och ge övriga anvisningar om röstningsförfarandet
- 3) visa de närvarande att valurnan är tom och därefter stänga urnan.

Valurnan ska förseglas med ett förseglingsband, som åtminstone ordföranden (eller vice ordföranden) och någon annan av medlemmarna ska förse med sin namnteckning.

Efter att valurnan tillslutits vid valförrättningens början får den inte öppnas förrän rösträkningen börjar efter att röstningen avslutats.

Avbrytande av valförrättningen

Om valförrättningen av tvingande skäl måste avbrytas, ska valnämnden ta hand om valurnan och förteckningen över röstberättigade och hålla dem under uppsikt. (KO 9:41)

10.8.2 Valförrättningens förlopp

Valförrättningen består av följande faser: (KO 9:38–39)

- A. Den röstandes identitet och rösträtt fastställs och en röstsedel ges till honom eller henne.
- B. Den röstande gör anteckningen på sin röstsedel, visar upp röstsedeln för stämpling och lägger den stämplade röstsedeln i valurnan.
- C. En anteckning införs i förteckningen över röstberättigade. Detta kan göras antingen efter att rösträtten har konstaterats eller först efter att röstsedeln har stämplats.

A. Den röstandes identitet och rösträtt fastställs och en röstsedel ges till honom eller henne.

Fastställande av den röstandes identitet

Den röstande ska anmäla sig personligen till valnämnden. Den röstande är skyldig att styrka sin identitet för valnämnden. Den röstande får inte ges en röstsedel förrän det har konstaterats att han eller hon har rösträtt.

Anvisningar

I regel ska den röstande för valnämnden visa upp en handling med foto som styrker den röstandes identitet (identitetsbevis). Som identitetsbevis fungerar ett pass eller ett ID-kort som utfärdats av polisen. Även ett körkort eller ett fotoförsett FPA-kort kan betraktas som en tillräcklig utredning om personens identitet. Meddelandekortet (meddelande om rösträtt) räcker inte som identifikation.

Valnämnden behöver dock inte ovillkorligen kräva att den röstande visar upp en handling som bevis på sin identitet, om hans eller hennes identitet med säkerhet kan verifieras också i övrigt, till exempel på grund av att valförrättaren känner personen i fråga. I tidigare val har det visat sig att alla inte nödvändigtvis har pass, körkort eller andra motsvarande handlingar. Om valnämnden inte känner den röstande kan det vara svårt att utreda identiteten. I sådana fall ska valnämnden sträva efter att göra en helhetsbedömning av situationen utgående från hur tillförlitlig valnämnden anser den röstandes övriga utredning vara samt situationen i allmänhet. I vissa fall kan en sådan röstande ha andra handlingar med sig som – även om de inte är försedda med ett fotografi – kan styrka personens identitet. Den röstande kan också komma i sällskap av följeslagare, som kan styrka sin egen identitet och dessutom muntligen också den förstnämndas identitet. I denna typ av situationer måste valnämnden förlita sig på sitt eget omdöme. Det gäller att å ena sidan se till att alla röstberättigade ges tillfälle att använda sin rösträtt, men å andra sidan också att ingen röstar i någon annans namn eller för någon annan samt att anteckningen om använd rösträtt görs vid rätt namn i förteckningen över röstberättigade. Observera dock att de nämnda exemplen kan godkännas som utredning av den röstandes identitet endast i undantagsfall och endast under förutsättning att valnämnden betraktar den erhållna utredningen som tillförlitlig överlag.

Fastställande av den röstandes rösträtt

Valnämnden ska noggrant se till att den röstande inte får rösta förrän han eller hon har konstaterats vara röstberättigad. Den röstandes rösträtt fastställs utifrån förteckningen över röstberättigade. En medlem av valnämnden som utsetts för uppgiften söker fram den röstandes namn i förteckningen. De röstberättigade är upptagna i alfabetisk ordning i förteckningen.

Anvisningar

Före röstningen på valdagen har valnämnden antecknat i förteckningen över röstberättigade vilka röstberättigade som har förhandsröstat. Det rekommenderas av medlemmarna i valnämnden på förhand studerar alfabetiseringen i förteckningen.

Om det finns flera personer med samma namn i förteckningen ska det utredas med hjälp av personbeteckningen vilket namn som är det rätta.

Om det namn som står i förteckningen inte helt överensstämmer med det namn som den röstande uppger ska den röstandes rösträtt inte förvägras på denna grund, om det är fråga om en oväsentlig skillnad och det dessutom är uppenbart att namnet i förteckningen inte kan syfta på någon annan person. Om till exempel en person har gift sig och bytt efternamn efter att han eller hon upptagit i förteckningen, kan personens identitet säkerställas utifrån personbeteckningen.

Förteckningen över röstberättigade får inte användas för andra ändamål än för att förrätta val (09:18,2). Förteckningen innehåller känsliga uppgifter i och med att den visar vilken religiös övertygelse personerna har. Namn som ingår i förteckningen får inte läsas högt. Valnämnden ska också fästa uppmärksamhet vid att den som anmäler sig som röstande ska se så litet som möjligt av förteckningen över röstberättigade. En röstande som står nära valfunktionären kan i princip via förteckningen få reda på

uppgifter om andra röstberättigade och deras personbeteckningar. Det är därför viktigt att se till att den röstande hålls på tillräckligt långt avstånd från valförrättaren då denna söker fram den röstandes namn och att förteckningen också i övrigt förvaras omsorgsfullt på röstningsstället. Det är också möjligt att använda en skärm som skyddar mot insyn. Om en röstberättigad har en spärrmarkering som avses i 36 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster finns det en anteckning om detta i förteckningen. Det är särskilt viktigt att se till att en sådan röstberättigads uppgifter inte visas för utomstående.

Överräckning av röstsedeln

När den röstandes rösträtt har fastställts utifrån förteckningen över röstberättigade ska röstsedeln eller röstsedlarna ges till den röstande. Efter detta instrueras den röstande att gå till valbåset och fylla i röstsedeln.

Anvisningar

Endast en röstsedel ska ges till den röstande för varje val. Det rekommenderas att röstsedeln överräcks i öppen form. Röstsedlar som sitter fast i varandra i kanterna leder till att rösten förkastas, eftersom endast den översta, tomma röstsedeln då har stämplats. Samtidigt ska valförrättaren kontrollera att typografin på röstsedeln är felfri. Om röstsedeln är felaktig ska den röstande ges en ny röstsedel och den felaktiga röstsedeln rivas.

Om röstsedeln till följd av en felaktig anteckning eller av någon annan orsak förstörs ska man på den röstandes begäran ge en ny röstsedel. Den förstörda röstsedeln ska rivas sönder så att valhemligheten bevaras. Den kan rivas sönder av den röstande eller av valförrättaren. Valförrättaren ska meddela den röstande att han eller hon har rätt att själv riva sönder den förstörda röstsedeln och ta med sig bitarna. Därefter kan den röstande ges en ny röstsedel.

B. Den röstande gör anteckningen på sin röstsedel, visar upp röstsedeln för stämpling och lägger den stämplade röstsedeln i valurnan.

Anteckning på röstsedeln

Den röstande antecknar numret på sin kandidat på röstsedeln i valbåset, viker ihop röstsedeln och för den tillbaka till valnämnden.

Anvisningar

Den röstande ska göra sin anteckning på röstsedeln i valbåset så att valhemligheten bevaras. Valnämnden ska inte ta emot en röstsedel som fyllts i någon annanstans än i röstningsbåset.

Den röstande ska på röstsedeln anteckna numret på den kandidat som han eller hon röstar på så tydligt att inget tvivel kan uppstå om vilken kandidat han eller hon avser.

När den röstande har gjort sin anteckning på röstsedeln ska han eller hon vika ihop röstsedeln längs med den markerade linjen så att röstsedelns insida med röstningssanteckningarna inte är synlig. Därefter ger den röstande röstsedeln hopvikt till valnämnden för stämpling.

Röstsedeln stämplas och läggs i valurnan

Stämpeln ska slås mitt på den vikta röstsedelns baksida. Den röstande ska därefter lägga röstsedeln i valurnan.

Anvisningar

När den röstande kommer från valbåset ska han eller hon visa upp den hopvikta röstsedeln för stämpling för den valnämndsmedlem som sitter närmast valurnan. Ordföranden ska inte själv sköta stämplingen, eftersom hans eller hennes uppgift att övervaka valförrättningen redan i sig kräver stor noggrannhet.

Röstsedeln ska ovillkorligen stämplas. Stämplingen ska lämna tydligt avtryck på röstsedeln. Om stämplingen försummas blir röstsedeln ogiltig. Ordföranden och den medlem som sitter närmast urnan ska undantagslöst övervaka att ingen röstande av misstag lägger sin röstsedel i urnan förrän den har stämplats.

C. Anteckning i förteckningen över röstberättigade

Valnämnden antecknar i förteckningen över röstberättigade att väljaren har utövat sin rösträtt.

Anvisningar

En anteckning om att respektive röstande har avgett sin röst ska göras i förteckningen över röstberättigade. Detta kan göras antingen efter att identiteten har fastställts eller först efter att röstsedeln har stämplats. Anteckningarna i förteckningen över röstberättigade ska göras omsorgsfullt. Ordföranden kan antingen utse en valnämndsmedlem för uppgiften eller själv göra anteckningarna i förteckningen.

10.9 Avslutande av valförrättningen

Stängningen av röstningsstället på valdagen

Röstningen på valdagen ska fortgå till klockan 20. Exakt klockan 20 ska dörren till det rum eller den plats där de röstande väntar på sin tur stängas. Valnämndens ordförande eller vice ordförande underrättar de röstande på plats om att röstningsstället har stängts.

Rätt att rösta när röstningstiden löper ut

Alla de röstande som har anlänt till röstningsstället före klockan 20 för att invänta sin tur att rösta har emellertid rätt att rösta innan valförrättningen avslutas och röstningen förklaras avslutad. När den angivna röstningstiden löpt ut ska röstningsstället stängas. Röstande som är närvarande ska informeras om stängningen. (KO 9:40)

Så fort alla de röstberättigade som anlänt före klockan 20 har röstat förklarar ordföranden eller vice ordföranden röstningen på valdagen avslutad. I valprotokollet antecknas vilket klockslag röstningen förklarats avslutad.

Hantering av förhandsröster

Om förhandsrösterna inte har börjat räknas förrän valförrättningen förklaras avslutad, tas förhandsrösterna ur valkuverten, **stämplas** och läggs i valurnan.